

Düzce Turgut Özal Anadolu Lisesi Tarih Dersi

2.Dönem 1.Yazılı Notları

3.Ünite

Fransız İhtilali

Fransız İhtilali'nin sebepleri

Fransız İhtilali'nin Sebepleri

- Fransız İhtilali'nin siyasi, ekonomik, sosyal gibi birçok sebebi vardır.
- **Siyasi Sebebi:** Sıkı bir mutlakiyet ile kral ülkeye egemendi. Ülkede özgürlük ve eşitlik yoktu. → Elenk yoksa parça yesiller
  - **Ekonomik Sebebi:** Fransız ekonomisi kötüydü ve kral 16.Loui sarayında ağır lüks yaşıyordu. Bu yüzden halktan ağır vergi alıyordu.
  - **Sosyal Sebebi:** Frans'da halk sosyal tabakalara ayrılmıştı. Üst tabakalar rahat bir yaşam sürerken köylüler tarımla uğraşp ağır vergiler ödüyorlardı.
  - 18. yüzyılda yaşanan aydınlanma çağının etkileriyle halk aydınlandı. Bu dönemde Montesquieu, Voltaire, Rousseau gibi önemli yazarlar ortaya çıkmıştır. Bu yazarların etkisiyle halk bilinçlenmiştir.
  - İngiltere ve Amerika'daki demokrasi hareketleri de Fransızları etkilemiştir.

Sonuç Olarak → Fransız İhtilali'nin çıkmasında, devletin aklı bir mutlakiyet ile yönetilmesi ve egemenliğin kralda olması ve aynı zamanda ülkede eşitlik ve özgürlüğün olmaması etkilmiştir. Bu dönemde ekonominin kötü olması ve halkın ağır vergi vermesi, halkın sosyal tabakalara ayrılıp köylülerin tarımla uğraşp vergi ödemesi aynı zamanda üst tabakaların rahat bir yaşam sürmesi, aydınlanma çağıının etkileriyle yazarların çıkması ve devleti eleştirmesi ve aynı anda halk bilinçlenmesi, İngiltere ve Amerika'daki demokrasi hareketleri etkili olmuştur.

Fransız İhtilali'nin izlediği yol

Fransız İhtilali'nin İzlediği Yol

- Sorunların büyümesi ile 16. Loui Fransa Genel Meclisi'ni topladı. Kral yeni vergiler koymak istedi ve soylular, halk temsilcileri ile bir arada durmak istemedi. Halk temsilcileri durumu protesto etti ve yeni bir meclis, "Milli Meclis"i kurdular. Bastil hapinesini bastı...
- Meclis toplandı → Vergi + Soyluların sorunu → Milli Meclis'in kuruluşu → Bastil olayı → İnsan ve Vatandaş Hakları Bildirgesi
- 16. Loui'nin idamı → Napolyon Bonapart'ın imparator olması

Fransız İhtilali'nin sonuçları

Fransız İhtilali'nin Sonuçları

- Mutlak kralıların yıkılabileceği anlaşıldı. → **Krallar halklarına yeni haklar verdi.**
Halk ıyıy çıkarıp, kralığı yitmesin diye
- **Eşitlik, adalet, özgürlük ve demokrasi** kavramları yaygınlaştı.
Milli Egemenlik
- Milliyetçilik bilinci gelişti. → Çok uluslu devletler için problem. → Osmanlı'ya etkilerinden sonra bahsedileceği
- Yeni çağın sonu, yakın çağın başlangıcı → **Yeni Çağ** → Fransız İhtilali → **Yakın Çağ**
- İhtilalin getirdiği ilkeler günümüz demokrasisine temel oluşturdu.

Fransız İhtilali'nin İmparatorluklara Etkisi

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu

Avusturya-Macaristan

- Çok uluslu yapı → Metternich'in öncülüğünde Viyana Kongresi'nin toplanması → İngiltere, Prusya, Rusya işbirliği ile çıkan isyanlar engellenecek kararı
- Metternich Sisteminin oluşturulması → Metternich Sistemine rağmen, Avusturya'daki isyanlar bastırılmadı (1.Dünya Savaşı ardından tamamen parçalandı.)
Ampcher narsinde uygulanma çıkarsa, bunlara hareket edip isyan bastırılacak

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nda çıkan isyanın Osmanlı'ya etkisi

- İsyanların kanlı bir şekilde (Rusya ile) bastırılması sebebiyle bazıları Kaşım Osmanlı'ya sığındı.
- Avusturya ve Rusya tarafından kaçakların geri istenmesi ve Osmanlı'nın bu isteği reddetmesi ile "Mülteciler Sorunu" ortaya çıktı. Osmanlı'ya ultimatom verdiler.
Bu durum Osmanlı'nın Mülteciler dışı Osmanlı'da nasıl gözetildi konusunda

Rusya

Rusya

- Rusya isyanları kanlı bir şekilde bastırdı. + Osmanlı'ya karşı iki yüzü davranıp Sırp ve Rum isyanlarına destek verdi.
- 1.Dünya Savaşı esnasında Bolşevik isyanı çıktı ve Çarlık Rusya'yı yıkıldı.

Osmanlı Devleti

Osmanlı Devleti

Osmanlı, bildirege ile herkesin eşit olduğunu söyleyerek isyan çıkmasına engel almaya çalıştı. Ancak Rusyların işkirtmasıyla ilk isyan çıkaran millet "Sırp"lar oldu. Bunun ardından diğer milletler de birer birer bağımsızlaştılar.

Sanayi İnkılabı ve Sonuçları

Sanayi İnkılabı'nın çıkmasında etkili olan faktörler

Sanayi İnkılabı'nın Çıkmasında Etkili Olan Faktörler

- Nüfus artışı
- Aydınlanma Çağı sonrası bilimdeki ilerleme
- Teknolojide ilerleme
- Sanayi alanında yapılan yatırımlar
- Girişimcilik faaliyetlerinin artması

Sanayi İnkılabı'nın ilk İngiltere'de ortaya çıkması

Sanayi İnkılabı'nın İlk İngiltere'de Ortaya Çıkması

- Sanayi İnkılabı ilk olarak İngiltere'de ortaya çıktı, bunun sebepleri ise;
- İngiltere'nin geniş sömürgelere sahip olması
  - Ham maddeye yeterince sahip olması
  - Geniş pazar imkanlarına sahip olması
  - İngiltere'deki özgür düşünce ortamı
- kısa süre içinde İngiltere'den tüm Avrupa'ya yayıldı.

Sanayi İnkılabı'nın sonuçları

Sanayi İnkılabı'nın Sonuçları

- Avrupa'da seri üretime geçildi.
- Halkın sosyal ve ekonomik hakları genişledi.
- Köylerden, kentlere göçler arttı.
- İşçi sınıfı önem kazandı. → Sendikalı faaliyetler başladı
İşçi haklarını koruyan ve arayan sishen.
- Sömürgecilik rekabeti arttı.
- El emeğine dayanan üretim yerine makineleşmeye dayalı endüstriyel üretime geçildi.
- Endüstriyel üretime geçemeyen ülkelerin ithalatı arttı. → Bu ülkelerde tüketici toplum yapısı oluştu.
- Lonca sistemi zayıfladı, el emeğine dayalı atölye ve dükkanlar kapandı.
- Usta-çırak ilişkisi yerine patron-işçi ilişkisi geldi.

"Manifaktür" nedir?

"Manifaktür" kavramı

Çok sayıda çalışanı bir arada toplayıp el emeği kullanan üretim birimine "Manifaktür" denir. Manifaktür dönemi zanaat üretimi ile fabrikasyon üretim arasında köprü görevi görmüştür.

Yeni Gelişen İdeolojiler

Liberalizm

Liberalizm (LİBERALİZM)

- Siyasi liberalizm; ideoloji, din ve inanç özgürlüğü, sekülerizm, mülkiyet özgürlüğü gibi özgürlüklerin yasal güvenceye bağlanmasını savunur.
- Ekonomik liberalizm ise özel mülkiyet ve serbest ticaret sistemine dayanır. Bireyi ön plana alıp devletin ekonomiyi kangsmasını reddeder.

Kapitalizm

Kapitalizm

Temel amacı sürekli ve yüksek kar etmekti. Bireylere ekonomide serbest girişim hakları kazandırıp, devletin üretime katkısını en aza indirmeye çalışan ideolojidir.

Sosyalizm

Sosyalizm (EŞİTLİLİK)

Temel amacı; ortak mülkiyete dayalı olan, herkesin eşit olduğu toplum kurmaktır. Kapitalizm'e tepki olarak çıkmıştır.

İdeolojiler Sonucu Çıkan İhtilaller

1830 İhtilali

1830 İhtilali

- Sebepleri**
  - Metternich sistemiyle milliyetçilik, eşitlik, özgürlük gibi kavramların önüne geçildi.
  - Avrupa'da monarşiler güçlenmeye başladı.
  - Bazı kraliler özgürlükleri kısıtlamaya, basına sansür uygulamaya hatıta monarşik düzeni yeniden getirmeye çalıştılar.
- Sonuçları**
  - Yeni bir anayasa hazırlandı.
  - Liberal akım güçlendi.
  - Mesruti sisteme geçildi.
  - Bazı ülkeler bağımsızlık kazanırken, bazılarında ise işçi sınıfı bazı haklar kazandı.

1848 İhtilali

1848 İhtilali

- Sebepleri**
  - İşçi sınıfının büyük bir yük altında olması.
  - Vergiler - 15 saat çalışma
  - Gıyave kıyafetleri ve gözetim uygulamaları.
- Sonuçları**
  - Sendikalı hareketler yaygınlaştı.
  - İşçi sınıfı; greve, sosyal güvence gibi kazanımlar elde etti.
  - Mutlakiyetler büyük ölçüde sona erdi.
  - Kralların yetkileri kısıtlandı.

Mutlakiyetçi Monarşilerin Anayasal Monarşilere Dönüşmesi

İlk anayasal sistem

Anayasal sisteme ilk kez İngiltere'de "Magna Carta"nın ilanı ile geçildi.

İlk modern ve yazılı anayasa

Aydınlanma düşüncelerine dayanan ilk modern ve yazılı anayasa "Polonya Anayasası"dır.

Mutlakiyetçi monarşi nedir?

Yasama ve yürütme hükümdardadır. Tek ve en büyük otorite hükümdardır.

Anayasal monarşi (Meşrutiyet) nedir?

Hükümdarın mutlak yetkilerinin bir kısmının anayasal kurumlara ve meclise devrettiği yönetim biçimidir.

Hükümdar + Anayasa + Seçim + Meclis → Yeni sistemde halkın da sözü olacak

Not: Sömürgecilik kısmını okuyarak çalıştım.

Osmanlı Askeri Sisteminde Modernleşme Çabaları

Fransız İhtilali Sonrası...

Fransız ihtilali sonrası, oluşan milli devlet modeli; merkezi ve anayasal bir devlet olmak, milli bir topluma dayanmak ve laik bir siyaset yürütmek olmuştur. Bu sistem içinde zorunlu eğitim, zorunlu askerlik milli hazine gibi unsurlar da vardır.

→ Yani Fransız İhtilali sonrası bize zorunlu askerlik geldi

Nizam-ı Cedit Ordusu

- Kuruluşunun sebebi: Yeniçerilerin eskisi kadar iyi olmaması ve devletin başına sorunlar aşmasından dolayı kurulmuştur.
- Yeniçeri ocağının isyan çıkarılabileceğinden dolayı yeniçeri ocağına dokunulmadı.
- Yeniçeri ocağına nispeten daha başarılı olmuştur. Bu başarıya karşın yeniklikçi karşıtı yeniçeriler isyan çıkardı ve padişah öldürülüp nizami cedit ordusu yıkıldı.
- Sonrasında bir sadrazam tarafından Nizam-ı Cedit ordusunun devamı niteliğinde "Sebkani Cedit" adı orduyu kurdu. Ancak yeniçeriler sadrazamı öldürdü ve Sebkani Cedit ordusunun yıkılmasına sebep oldu. Ardından sultan "Eşkinci Ocağı"ı kurdu. Yeniçeriler bu ocağa karşı da ayaklandılar.
- Sultan 2. Mahmut yeniçeriler varken ıslahat yapılmayacağını anladı. "Vaka-i Hayriye(Hayırlı Olay)" olayı ile yeniçerileri ortadan kaldırdı.
- Yeniçerilerin yerine "Asakir-i Mansure-i Muhammediye" adlı yeni bir ordu kurdu.
- "Mükellefiyet-i Askeriye Kanun-u Muvakkatı" ile zorunlu askerlik başladı.

Osmanlı Devleti'nde Ulaşım ve Haberleşme Alanındaki Gelişmeler

Hicaz Demir Yolu Hattının Amaçları

- 1- Ticaretin canlandırılması
- 2- Hacca gidiş süresini ve maliyetini azaltma
- 3- Güvenli seyahat imkanı ve uzun süreli yolculukların sebep olduğu hastalıkları engelleme
- 4- İstanbul ile İslamın kutsal yerlerini bağlamak → Merkezi otoriteyi güçlendirmek

Osmanlı Devleti'nde Eğitim Kurumlarını Modernleştirme Çabaları

Terim Kavramlar

- Hendese → Hesap bilimi
Hendesehane → Mühendislik Okulu
Bahr → Deniz
Berr → Kara
Mühendishane-i Bahr-i Hümayun → Deniz Mühendishanesi
Mühendishane-i Berr-i Hümayun → Kara Mühendishanesi
Mekteb-i Tibbiye → Tıp alanında uzman yetiştirmek
Mekteb-i Harbiye → Savaş alanında uzman yetiştirmek
→ Kaymakam, kaza ve mal müdürü gibi hukuk alanında uzmanlar yetiştirmek
- Gureba Hastanesi → Garipeler hastanesi, dul ve yetimlere, yoksullara kimsesizlere ücretsiz sağlık hizmeti vermek için açılmıştır.
- Hapishaneler ve Tefvihaneler → ile birlikte her hapishanede bir hastane veya hasta odası açıldı. Nizamnamesi

Tekaiütlük → Emeklilik

Türklerin Milli ve Manevi Değerleri

4.Ünite

Osmanlı Devleti'ni Bekleyen Ciddi Tehlikeler

- 1- Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik akımı ve Ruslar'ın panslavizm politikası.
- 2- Sanayi İnkılabı sonrası gelen ham madde ve pazar rekabeti.
- 3- Şark meselesi → Osmanlı'yı önce balkanlardan sonra Anadolu'dan silme faaliyeti

Viyana Kongresi

- Sebepleri**
  - Napolyon Savaşları'nın yapılması
  - Fransız İhtilali sonrası milliyetçi okmdan etkilenmek istemeleri
  - Monarşik yapıyı korumak istemeleri
- Sonuçları**
  - Avrupa sınırlarının yeniden belirlenmesi
  - Metternich sistemi oluşturuldu
  - Şark meselesinin ortaya çıkması

Rum İsyanı

- İsyanı bastıramayan Osmanlı, Mısır valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan yardım ister.
- Mehmet Ali Paşa isyanı bastırır ancak Girit ve Mora adalarının valiliklerini kendine ister.
- İsyanın bastırılmasını kabul etmeyen İngiltere, Frans ve Rusya "Navarin Baskını"nı gerçekleştirdiler.
- Aynı zamanda Ruslar Osmanlı'ya savaş açıp batıda Edirne, doğuda Erzuruma kadar gelinece Osmanlı barış istedi.

Edirne Antlaşması

- Edirne Antlaşması neticesinde:
- Yunanistan bağımsız oldu. → Bağımsızlığını kazanan ilk azınlık
  - Eflak, Boğdan ve Sırbistan'a ayrıcalıklar verildi. → İsyan çıkarp, Osmanlı'dan ayrılmaları diye
  - Tuna Nehri ağzındaki adalar Ruslara verildi.
  - Rus ticaret gemileri boğazdan serbestçe geçebilecek.
  - Osmanlı, Rusya'ya savaş tazminatı ödedi.
  - Mehmet Ali Paşa'ya verilmesi gereken yerlerin elden gitmesi ile valilik ile padişahlık karşı karşıya geldi.